

Mit csinál a könyvtáros, amikor nem olvas?

6. rész – A titokzatos raktárak

Sorozatunk utolsó részében olyan helyet mutatunk be, ahová még a könyvtárosok közül sem mindenki bejáratos: a raktárakat.

A jéghegy alsó része

A könyvek útját bemutató írásunkban már szóba került, hogy a könyvtári dokumentumoknak csak kisebb százaléka kerül az olvasók által közvetlenül elérhető szabadpolcokra. Ami az állományból itt látható, az csak a jéghegy csúcsa, mert a könyvek és folyóiratok nagyobbik részét raktárakban őrizzük.

Ennek elsősorban praktikus okai vannak. Akkora mennyiségű dokumentumról van szó ugyanis, amit csak a jelenleginél többszörösen nagyobb olvasói terekben lehetne elhelyezni. Az itteni polcok például nem lehetnek túl magasak, hogy könnyen el lehessen érni őket és nem lehetnek túl közel sem egymáshoz, hiszen akkor csak bajosan lehetne megközelíteni. Az olvasói terekben emellett vannak ablakok, ajtók és egyéb épületelemek, melyeket szintén nem takarhatnak polcok, de helyet kell biztosítani a székeknek, asztaloknak, foteleknek is. Egy szó, mint száz, a szabadpolcos olvasói tér meglehetősen gazdaságtalan, ha nagy mennyiségű dokumentum elhelyezésének igénye felől nézzük.

Itt pedig van dokumentum bőven. Néhány éve megszámloltuk, és kiderült, hogy ha egymás mellé tennénk őket, 47 km hosszan kanyarogna a könyvek vonala, vagyis egy több tíz kilométeres hosszúságú polcrendszer kell biztosítanunk csak a meglévő állományhoz. Nem meglepő hát, hogy raktáraink mérete valójában meghaladja az olvasói terekét, s jelenleg 6203 m² területet foglalnak el.

A két torony

Raktáraink jellemzően az épületek alagsorában találhatók. A legtöbbször ablaktalan, kissé hűvös terekben sokszor épületgépesített berendezések társaságában helyezkednek el a síneken futó, hajókormányzerű tekerőkkel mozgatott ún. tömörraktári polcok. A speciális polcrendszerek miatt ez a tér állandó változásban van: nincs rögzített helye sem a polcoknak, sem a közöttük lévő utcáknak. Ez teszi lehetővé, hogy teljesüljön a velük szemben támasztott

legfontosabb elvárás: nagy mennyiségű dokumentum tárolása átlátható formában.

Épületeink közül a legkülönlegesebb a Főépületben található Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár, aminek még a raktára sem hétköznapi. Először is nem a föld alatt van, hanem az épület északi oldalán elhelyezkedő két toronyban. A figyelmes szemlélőknek feltűnhet, hogy itt az ablakok sora némileg sűrűbb, mint a többi szakaszon. Ez ezért van, mert a raktári emeletek csak fele akkora, mint az épület többi részében, így itt egyenként nyolc szintet alakíthattak ki. A viszonylag alacsony terekben nincsenek tömörraktári polcok, de az egyes szinteket üvegből készített padlózatt választja el egymástól, s az ablakok rengeteg fényt eresztenek be. Aki a harmadik emeleti IX. előadó ablakán kitekint, láthatja is az ablakok mögött sorakozó könyvespolcokat.

Szintén itt található a könyvtár egyik legizgalmasabb helye, a régi és ritka dokumentumokat őrző Díszmúzeum is. Ebbe a külön biztonsági rendszerrel védett, speciálisan kialakított térbe csak a „kiválasztottak” léphetnek, s a könyvtárosok nagy része is csupán turistaként látogat ide.

Kérés a raktárakból

Olvasók a többi raktárba is csak különleges alkalmak, pl. a kutatók éjszakája esetén juthatnak be, így akinek innen van szüksége valamire, azt ki kell kérnie. A naponta befutó több száz kérést azonban csak egy jól kidolgozott munkarenddel lehet pontosan teljesíteni. A leadott igényeket minden második órában összegyűjtik és egyszerre szedik össze a raktárak különböző pontjairól. Ráadásul olyan raktárunk is van, ami a város egészen más pontján található. Az ilyen „külső” raktárakból csak hetente egyszer teljesítünk kéréseket.

A kollégák természetesen két kérés között sem pihennek, hiszen a raktári rend fenntartása pont annyira fontos, mint a könyvtár többi részében, mert csak így biztosítható, hogy a „Kérés elküldése” gomb megnyomását követően az olvasó neve után egy nagy T betű jelezze a listában: kérése teljesült, átvetheti a könyvet.

Petró Leonárd

